

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

135. An Clericus incedens cum habitu, & Tonsura, sed non deseruiens
alicui Ecclesia, gaudeat priuilegio fori? Et notatur, quod licentia Episcopi
deseruiendi in certa Ecclesia sufficit, vt obtineatur ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

Suarez, Clerici esse deberent; nam Clerici etiam non deseruiunt Ecclesie tunc, ut dictum est, privilegio fori gaudebant.

5. Dicendum est igitur absolute seruientes Ecclesiis gaudere privilegio fori, & maxime in casu nostro, cum deseruiant in habitu Clericali & in ordine ut ad Miores promoveantur. Vnde hanc sententiam videtur satis firmare Siculus noster Barbat. in dicto c. 2. de foro compet. n. 29. vbi sic ait. In Glossa queritur, quid comprehendatur appellatione minorum Ecclesie, qui non possunt distringi, aut condemnari à iudice Laico. Respondet, quod sunt scholares, vel seruientes Ecclesie deputati ad eius obsequium: quia illi eodem privilegio gaudere debent 12. quest. 2. cap. Ecclesiarum seruos: habuit forte respectum ad quasdam Ecclesias, maxime in Alemania, vbi sunt scholares addiscentes, & seruientes Ecclesie: simile habetur in cap. 1. de celebrat. Missar. Veniunt etiam seruientes ipsi Ecclesie, si ad obsequium eius deputati sunt. & sic non sufficit seruire Ecclesie, sed oportet deputatum esse ad eius obsequium. Vidi ego sarpenero fornarium meum seruientem Ecclesie in Missa, ut propter hoc non gaudeat privilegio Ecclesie, quia ad illud seruitium non est deputatus. Sed Vincentius videtur intelligere in iunioribus deputatis Ecclesie obsequio, ut adueniente aetate promoueantur ad Ordines. Hucusque Barbatia, cuius vltima verba mirifice faciunt pro casu nostro, & ea quoque, que addit postea num. 33.

6. Restat modò respondere ad argumenta Bonacinae in principio posita. Et ad primum, quod isti Ecclesie seruientes non gaudent privilegio Canonis; ergo neque gaudere debent privilegio fori. Respondeo negando consequentiam: nã familia Laica Episcopii, ut iteratis vicibus declarauit Sacra Congregatio; & ego satis firmam ex communi Doctorum sententia in Apologetica disceptatione contra Moscofum resolut. 2. gaudet privilegio fori, & tamen non gaudet privilegio Canonis. Valet quidem argumentum, ut obseruat Suarez contra Regem Anglia. lib. 4. cap. 29. num. 7. Layman lib. 3. tract. 9. cap. 7. num. 1. & me citato Ambrosius Machin, vbi infra artic. 4. n. 37. valet inquam, argumentum, gaudet quis privilegio Canonis; ergo gaudebit privilegio fori, sed non è conuerso.

7. Ad secundum. Quòd ex Concilio Tridentino, o ut quis gaudeat privilegio fori, debet non solum gestare habitum, sed tonsuram. Respondeo, quòd Concilium, ut legentibus patet, loquitur de privilegio fori, quo debent gaudere Clerici, ut Clerici: non de privilegio, quòd aliis competit ex alio capite. Et ideo Concilium asserit, Nullus Clericus prima tonsura initiatus, &c. Vnde Stephanus Bauny Auditor parum fauens Ecclesiasticæ immunitati, licet alioquin vir doctus & eruditus in Theolog. Moral. tom. 1. tract. 11. quest. 37. & alij quos ad fatietatem adduxi in dict. disceptatione Apologetica, resolut. 8. mordicus hanc sententiam tenent.

8. Ad tertium argumentum, quòd dicti seruientes non sint personæ Ecclesiasticæ; Respondeo hoc esse verum; sed non sequitur. Ergo non gaudent privilegio fori: quia, ut dictum est, hoc privilegium illis nõ datur à sacris Canonibus intuitu personarum sed ratione solius utilitatis Ecclesie: sicut seruientes Episcopis non sunt personæ Ecclesiasticæ, & tamen gaudent privilegio fori. Vnde non desinam hic apponere verba Ambrosij Machin, in allegat. pro iurisd. Ordinum militarium artic. 6. num. 58. vbi sic ait. Muy diferente razon es de los Clerigos à los de la familia del Obispo que gozan del fuero, y no del Canon: porque el fundamento de gozarle no es el mismo

pués no se les da como à personas Ecclesiasticas, si no come à familiares del Obispo, à quien el derecho le da.) Hac ille, que individualiter deseruiunt pro casu nostro: & pro responsione ad omnia argumenta Bonacinae. Contra quem etiam facit casus vxoris Clerici coniugati, ut me citato docet nouissime Merolla tom. 3. disputat. 6. cap. 3. num. 52. & ego addo, vxores Equitum Diui Jacobi Alcantarae, & Calatranae; quas certum est non gaudere privilegio Canonis, neque esse personæ Ecclesiasticas, & tamen gaudent privilegio fori: ut inter alios nouissime solide probat eruditus Franciscus de Amaia in Cod. lib. 20. tit. 39. n. 12. & seq. Ergo idem dicendum est de seruientibus Ecclesiis, qui licet non gaudeant privilegio Canonis, neque sint personæ Ecclesiasticæ, non ex hoc sequitur contra Bonacinam non posse gaudere privilegio fori, & maxime in casu nostro, vbi tales incedunt cum habitu Clericali, & seruiunt Ecclesiis intuitu suscipiendi ordines minores. Et ita stando in terminis iuris communis ego probabiliter sentio, saluo semper aliorum doctorum virorum meliori iudicio & Sacrae Congregationis immunitatis oraculo.

RESOL CXXXIV.

An Clerici inseruientes verè adstricti alicui Ecclesie, licet primam tonsuram non habeant, gaudeant privilegio fori?

Et explanatur, quod quamuis Clerici, qui dicuntur, Saluatici, non gaudent privilegio Canonis, neque exemptione gabellarum, tamen gaudeant privilegio fori. Ex part. 3. tract. 1. Ref. 69.

§. 1. **N**egatiuè responderet Bonac. in Bull. Cen. 3. disp. 1. q. 16. punct. 3. n. 7. quia talis clericus non gaudet privilegio canonis; ergo neque gaudet privilegio fori, & hanc sententiam videtur innuere Reginald. tom. 1. lib. 9. c. 23. n. 355. ceteras rationes videbis apud Bonacinam.

2. Sed his non obstantibus non desunt Doctores post Concilium Tridentinum scribentes, qui asserunt dictos clericos privilegio fori gaudere, & ita tenet Bellettus in disquis. cler. part. 1. tit. de favore clericorum personal. §. 2. num. 2. Ambrosius de immunit. cap. 22. n. 6. & Decianus in tract. crim. tom. 1. lib. 4. cap. 8. n. 2. & ad argumentum quòd adducit Bonacina vbi supra posset aliquis respondere, quòd clerici, qui dicuntur saluatici non gaudent privilegio canonis, neque exemptione gabellarum, & tamen gaudent privilegio fori, ut declarauit sacra Cardinalium Congregatio 10. Kalendas Iunii 1632. cuius verba asserit Paulus Squillante de privileg. cler. cap. 7. dub. 2. n. 4. & Nouarius de elect. fori q. 52. sub. n. 13. sect. 2. in vltima impressione Neapolitana. sed circa supradictos clericos saluaticos multas quaestiones suscitauit nouissime Aloysius Riccius in praxi fori eccles. tom. 4. resol. 223. usque ad resol. 131. lege illum, & non pigebit.

RESOL. C.

An Clericus incedens cum habitu, & Tonsura sed non deseruiens alicui Ecclesie, gaudeat privilegio fori?

Et notatur, quod licentia Episcopi deseruiendi in certa Ecclesia sufficit, ut obtineatur oretenus, sed non sufficit seruitium in temporalibus, sed in spiritualibus, & sufficit, si seruitium prebeatur alicui Ecclesie, quam illi, in qua mandauit Episcopus, etiam si seruiat Capella existenti

Quæ hic est inica in tr. 8. Resol. etiam 2. §. 1. post meliorem, a veris. An familia Episcopi, & in Resol. not. seq. & aliis eorum annotat.

Quæ hic est infra in tr. 8. Resol. 8. & in Resol. §. & veris. annot. praterita, & infra in Resol. 182. & in ceteris aliis eius prime a. not.

* Sup. comento in hoc vers. cum essent auctoritas & alii infra in Resol. 176. §. Probatur primo & in aliis eius annotat. & pro privilegio Canonis melius in to. 5. tr. 2. Resol. 43. §. Sed an.

Sup. hoc in Resol. praterita, & pro privilegio Canonis lege §. nor. seq.

Sup. hoc privilegio Canonis in to. 5. tr. 2. Resol. 9. §. vlt.

De Immunit. Eccles. Resol. CXXXVI. &c. 163

existenti in Ecclesia, qua ab Episcopo Confraternitati laicorum pro Oratorio esset assignata. Et alia circa hoc in textu huius Resolutionis explanantur; & tandem queritur obiter, an percussus Clericus non deferentem habitum, & tonsuram incurrat in excommunicationem Canonis. Si quis, &c. Exp. 1. 11. 2. Ref. 35. alias 34.

S. 1. Affirmatiue respondet Mar. Antonin. lib. 3. Resol. 48. n. 14. Sed negatiuam sententiam docet Bonacina de legib. disp. 10. q. 2. punct. 1. §. 4. n. 10. & 15. Ambrosius de immunit. Eccles. cap. 17. num. 13. Menoch. tom. 10. conf. 912. n. 27. & alij. Et ratio est: quia, ut supra diximus, Concilium loquitur copulatiue, videlicet, Clericus deferat habitum, & tonsuram, & alicui Ecclesie deseruiat.

2. Notandum est tamen, quod dicta licentia Episcopi deseruendi in certa Ecclesia, sufficit, ut obtineatur ore tenus; nec sufficit, ut bis, vel ter talis Clericus deseruiat: quia verba Concilij requirunt actum perseverantium. Verum tamen est, quod verba Concilij non sunt intelligenda ita literaliter, & rigide, id est, pro omni tempore; sed pro maiori parte ipsius, Et ita declarasse Sacram Cardinalium Congregationem testatur Riccius p. 4. decis. 154. n. 5. & Capiblanco in tract. de offic. Bar. prag. 8. p. 3. n. 30. cum Gratiano in discept. tom. 3. c. 440. n. 6. Vnde si aliquo impedimento fuerit dictum seruitium interpellatum gaudebit vtiue Clericus priuilegio fori: & sufficit, si ante mentem, quo perpetratum fuit delictum, inueniatur dictum seruitium praestitisse, licet Concilium loquatur de praesentibus: Inferuit. & ibi: Versetur. nam dicta verba intelligenda sunt moraliter. Et tandem nota, quod supradicta verba intelligenda sunt de seruitio spirituali, & non sufficit seruitium in temporalibus, & alij addunt, non sufficere seruitium, si praebatur alteri Ecclesie, quam illi, in qua mandauit Episcopus.

3. Sed contrariam sententiam tenendam esse puto, quam docet Capiblanco ubi sup. num. 33. & Riccius part. 4. deci. 111. num. 5. vbi ita declarasse Sacram Cardinalium Congregationem testatur. Et ita consuluisset nostrum doctissimum Aponte, notauit Prosper de Augustino in addit. ad summam Quaranta, verb. habitum Clericorum, quod asserit, etiam procedere, si dictus Clericus deseruierit Capellae existenti in Ecclesia, qua ab Episcopo Confraternitati laicorum, pro Oratorio esset assignata. Et ita declarasse Sacram Cardinalium Congregationem obseruat Riccius p. 4. decis. 154. num. 2.

4. Sed haec dicta sufficiant circa exemptionem Clericorum in minoribus a iurisdictione laicali, & intelligentiam verborum Concilij Tridentini, circa qua hoc vnum addam, hic Concilium loqui tantum de priuilegio fori, & non Canonis: & idem percussus Clericus non deferentem habitum, & tonsuram, incurrit in excommunicationem Canonis, si quis. Et ita declarasse Sacram Cardinalium Congregationem, testatur Gonzales in regul. Cancell. Gloss. 5. §. 5. n. 7. & docet Bellertus in disquis. cleric. p. 1. tit. 3. §. 8. n. 59. Vnde caute legendi sunt Azucud. de exeg. mand. p. 1. c. 22. n. 12. & Menoch. lib. 6. de praesumpt. 76. n. 12. asserentes, non incurrit in excommunicationem illum, qui percussit Clericum repertum in habitu laicali. Sed ad alias circa immunitatem Ecclesiasticam quaestiones deueniamus.

RESOL. CXXXVI.

An Clericus in Minoribus amittat priuilegium fori: ff

non deseruiat Ecclesia ad certum ministerium, ex Episcopi mandato: Et an sufficiat, quod Clericus inferuiat in diuinis etiam alteri Ecclesie, quam illi, cui fuit per Episcopum adscriptus: Et quid, si deseruiat alicui Ecclesie etiam si hoc non faciat de mandato Episcopi: Ex p. 4. 11. 1. Ref. 2.

S. 1. Affirmatiue respondet Pereira de manu Reg. part. 2. cap. 26. num. 7. vbi sic ait. An autem affixatio, vel deputatio facta in ipsiusmet chartis Ordinum, dum dicit, cumque suae parochiae affiximus, sufficiat? dubitatum est in Senatu, & non sine fundamento, videtur enim quod in casu requiratur specialis Episcopi affixatio ad certum ministerium in Ecclesia obeundam, non vero generalis, sicque iudicauimus visa forma sacri Concilij. Sic ille.

2. Sed negatiua sententia vera est, ut praxis demonstrat, & ideo DD. quos ego citauit in part. 1. 11. 2. resol. 34. asserunt absolute, Clericos minores gaudere priuilegio fori, si deseruiant alicui Ecclesiae de mandato Episcopi, nec vllam faciunt mentionem de affixatione speciali ad certum ministerium: quod manifestius apparet ex illa doctrina, quod Clericus si deseruiat alicui Ecclesiae, etiam si hoc non faciat de mandato Episcopi, gaudet priuilegio fori, & ita tenet & obseruat determinasse Sacram Cardinalium Congregationem die 29. Junij 1628. Sellius in selest. can. cap. 18. num. 22. Idem etiam testatur Francisc. Capiblanco: de offic. Baron prag. 8. part. 3. num. 32. Riccius part. 4. deci. 111. n. 5. Marius Antonin. var. resol. lib. 3. resol. 48. Riccius de iure personarum, &c. lib. 7. cap. 6. num. 15. Quaranta in sum. Bull. ver. habitus clericalis, & Nouarius in iure Pontificio tit. de foro compet. concl. 6. alias 92. n. 5. vbi sic ait. Sufficit quod Clericus inferuiat diuinis etiam alteri Ecclesiae, quam illi cui fuit per Episcopum adscriptus, ut declarauit sacra Cardinalium Congregatio, & decisum refert Riccius in curia Archiep. Neapol. inferens ex hoc hodie adscriptionem in Ecclesia de mandato Episcopi non esse necessariam, sed sufficere quod realiter fiat seruitium, in diuinis, & merito quidem, cum ad id Concilium habuerit mentem, & ita obtinuit in magna curia Vicariae in fauorem Clerici Dominici Port, qui fuit remissus ad curiam Archiepiscopalem, probato seruitio in diuinis, licet non fuisset assignatum a suo Episcopo; haec Nouarius, quae a fortiori militat aduersus sententiam Pereira. Vnde non est audiendus Barbosa de potestate Episc. part. 2. alleg. 12. n. 14. Bonac. in Bull. Can. disp. 1. quaest. 16. sect. 1. punct. 6. n. 34. & Carol. de Grassis esset. 1. n. 1170. asserentes Clericum inferuientem alteri Ecclesiae, quam illi, cui Episcopus inferuire praecipit, non gaudere priuilegio fori: nam contrarium, ut dixi, declarauit sacra Cardinalium Congregatio, quam, me etiam citato, adducit nouissimè Anton. de Marinis quotidian. resolut. c. 58. n. 12. & Paulus Squillante de priuileg. cap. 7. dub. 1. n. 13. & ideo contra Pereira non est ab hac sententia recedendum, quam denique mutans opinionem, etiam me citato, tenet Barbosa de iure Pontificio lib. 1. cap. 39. §. 2. n. 35.

RESOL. CXXXVII.

An Clericus deseruiens Ecclesiae ex licentia obtenta a vicario Episcopi, gaudeat priuilegio fori? Et an adscriptio in Ecclesia hodie non sit necessaria de mandato Episcopi, sed sufficiat, quod realiter fiat, seruitium in diuinis? Ex quo inferuit Clericum in Minoribus constitutum & habitum, & tonsuram deferentem, & Ecclesiae deseruientem

Quae hic est Res. antecess. sed lege etiam alia eius primae anno.

Supr. hoc in Res. seq. §. vlt in fine.

Supra hoc inferius in hac ipsamet Res. a veris. Vide. & in alia Resol. eius nor. Et pro adscriptione contenta in hoc textu in Res. seq. in principio §. vlt.

Sup. hoc supra, ante medium huius §. veris. Sufficit. & in Resol. praeterita §. 2. in fin. & seq.

Sup. hoc in Res. seq. §. vlt in fine.

Sup. hoc in Res. seq. §. vlt in fine.

Sup. hoc in Res. seq. §. vlt in fine.